

Een onconventionele maar wel juiste aanpak van de crisis

Thomas Colignatus
<http://www.dataweb.nl/~cool>
4 maart 2009

Inleiding

De huidige crisis is ontstaan vanuit een situatie van “repressed stagflation”, zie Colignatus (2008, 2009ab). Zie daar ook voor de generieke aanpak zoals voor de financiële markten en EU. Het navolgende is wat meer op Nederland georiënteerd.

De aanpak voor Nederland

De goede aanpak bestaat uit deze elementen:

- (1) Een arbeidsduurverkorting van 38 naar 32 uur. Dit betekent een inkomensachteruitgang van 16% maar spaart uitkeringen uit, houdt mensen in het arbeidsproces, verschaft vertrouwen op micro-niveau dat de bodem is bereikt vanwaar herstel zal intreden. Inderdaad, wanneer de huidige neergang uit zichzelf al leidt tot circa 10% werkloosheid dan geeft ADV een multiplier in vraaguitval en wordt het vrij logisch om 4 in plaats van 5 dagen te werken. ADV lijkt hier gebruikt te worden als een conjunctuurmaatregel maar is nu in feite een overgang naar een ander structureel pad waar we allang op hadden kunnen zitten, waarbij deze overgang in termen van conjunctuur handig uitkomt (voorzover je een crisis als deze als “conjunctuur” kunt zien).
- (2) Op minimumloonniveau worden de loonkosten gelijk aan het netto minimum. Dit betekent het afschaffen van het belastingvacuüm, zie Colignatus (2005a).
- (3) Stimulering van de binnenlandse markt in plaats van de export, zie Colignatus (1996).
- (4) Vasthouden aan de EU begrotingsregels, en tekorten aanvullen via belastingmaatregelen. De huidige problemen zijn ontstaan doordat de verborgen stagflatie is gemaskeerd door teveel geld in de economie te pompen. De oplossing bestaat niet uit het nog meer geld erin te pompen.
- (5) Verlaging van de BTW naar 1% en verhoging van de loon- en inkomstenbelasting. Colignatus (2005a) bevat een niet-lineaire belastingfunctie. Kies hier de belastingvrije voet op het netto minimumloon, kies de marginaal in de limiet als bijvoorbeeld 90%, en de derde parameter volgt uit de benodigde belastingopbrengst. Zie Colignatus (2005a) voor uitleg omtrent de dynamische marginale tarief en waarom het standaard belastingbeleid van een laag statutair marginaal tarief misplaatst is.
- (6) Aftrekbaarheid voor belastingen van specifieke duurzame goederen, zoals het onderhoud van de eigen woning of aanpassingen van woningen voor bejaarden.
- (7) Verhoging van de pensioenleeftijd, zie Colignatus (1989).

Vanzelfsprekend is e.e.a. met de modellen door te rekenen en zijn additionele voorwaarden te hanteren voor de inkomensposities en dergelijke.

Nadelen van andere voorstellen

Bovenberg, Van Wijnbergen, Jacobs, Boot en Buitter (2009) geven een verkeerde analyse met als belangrijke oorzaak dat de auteurs geen kennis nemen van Colignatus (1989, 1990, 1994, 2005a, 2008, 2009ab). Het generieke thema van deze auteurs “stimuleren nu, en saneren op termijn” miskent dat op dit moment juist cruciaal gesaneerd moet worden op de punten die boven zijn gegeven, zoals het belastingvacuüm en het dynamische marginale tarief. Zij leggen nadruk op herstel van export maar vallen dan in de valkuil van de generieke loonmatiging in plaats van de differentiële loonmatiging, zie Colignatus (1996). Door deze blinde vlek is de binnenlandse markt structureel ondergewaardeerd, ook daarin is Nederland het China van Europa.

Het rapport *Naar een toekomst die werkt* (Commissie Arbeidsparticipatie (2008)), de daarop betrekking hebbende CPB notitie (2008) en ESB artikelen van Bovenberg en Oosterwijk (2008) en Theeuwes (2008) gaan mank aan dezelfde verkeerde analyse van arbeidsmarkt en sociale zekerheid, met negeren van Colignatus op. cit. Opgemerkt kan worden dat het economische wartaal is om te stellen “Het gaat niet meer om het verdelen van het schaarse werk maar om het optimaal benutten van het talent van ieder” (Bovenberg en Oosterwijk (2008)). Dit is de “Lump of labor fallacy”, zie Krugman (2003). In het verleden was er geen “schaarste aan banen” en in de toekomst is er geen “tekort aan werknemers”, maar in beide gevallen is er hoogstens verkeerd beleid waarin zoiets kan lijken. (PM. Hierbij zou die ADV inderdaad ook veel meer aan het micro-niveau overgelaten kunnen worden maar wegens de andere structuurfouten is het beter om de overstap naar het andere pad integraal te maken en vervolgens vanuit dat andere uitgangspunt te gaan flexibiliseren. Het is tenslotte crisistijd.)

Ook het plan van de FNV, CNV en MHP (2009) maakt niet de juiste analyse en schiet tekort t.a.v. de gewenste herstructurering.

De punten die in de media circuleren uit het “Lijstje-Gerritse” (Douwes en Van Keken (2009)) lijken meer gericht op de overheidsfinanciën en niet op de weerbaarheid van de economie. Veel maatregelen hebben ook een sterk “vestzak-broekzak” karakter.

Vertrouwen is cruciaal

Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Vele economen hebben het vertrouwen beschaamd, moeten blijkbaar terug naar de schoolbanken en bovendien moeten de leerboeken herschreven worden. Het huidige probleem is ontstaan doordat de collega-economen de analyse hebben genegeerd die ik al bijna 20 jaar naar voren breng, zie Colignatus (1989, 1990, 1994, 2005a, 2008, 2009ab). De oplossing van de crisis zit in de derhalve onconventionele maar wel juiste gedachte om die analyse nu eens wel aandacht te geven. We staan nu voor de keuze tussen enerzijds een open geest of anderzijds het voortduren van de crisis in steeds andere varianten inclusief een bijltjesdag om de burgers zogenaamd daadkracht te tonen.

Econoom Van Bergeijk (2008) pleit voor een open geest: “Als er al een les uit deze periode getrokken kan worden dan is het wel dat we ons moeten wapenen tegen inertie en het vasthouden aan dogma’s die het zicht op een oplossing verstoren. In de jaren dertig ontbrak het aan een debat dat over de grondslagen en doeleinden van het economische beleid moet worden gevoerd. Laten we de discussie nu wel en in alle openheid voeren. De andere meningen zullen dit keer extra belangrijk zijn.” Van Bergeijk (2009) citeert nog eens Keynes: “The difficulty lies, not in new ideas, but in escaping from the old ones, which ramify, for those brought up as most of us have been, into every corner of our mind.”

Intellectueel historicus Ankersmit (2009) zegt daarentegen de economen de wacht aan: “Economen zijn niet de oplossing van de huidige problemen, maar zelf een deel daarvan.”

Een populaire manier om nieuwe ideeën ruimte te geven is de hoofden te vervangen waarin die gedachten zitten. Het artikel van Ankersmit lijkt een opmaat tot zo'n bijltjesdag. Volkskrant-journalist Klok (2009) heft de bijl boven Wellink van de DNB en BIS en schrijft dreigend: "Tot nu toe is nog geen toezichthouder opgestapt vanwege de kredietcrisis".

Over de betogen van Klok en Ankersmit wil ik hier kort zijn. Ook zij ontkomen niet aan het punt dat wanneer je de economie aanpakt, je daardoor eigenlijk econoom wordt. Wanneer we willen dat mensen opstappen dan zijn er daarvoor ook genoeg redenen voor journalisten. Zie verder Colignatus (2009d).

Het vertrouwen kan echter hersteld worden. Men kan controleren dat bovenstaande voorgestelde aanpak echt een oplossing is. De huidige crisis had ook voorkomen kunnen worden wanneer Colignatus (1989, 1990, 1994) aandacht had gekregen. Het probleem zit derhalve niet in een gebrek aan kennis maar in problemen bij de maatschappelijke coördinatie. In feite bestaat de maatschappelijke crisis omtrent die coördinatie al zo'n 40 jaar. Het blijkt erg moeilijk om daar aandacht voor te krijgen. Eerder adviseerde Colignatus (1990) tot een parlementaire enquête naar de massale werkloosheid en de rol daarbij van het Centraal Planbureau (CPB), daarna Colignatus (2004) tot een boycot van Nederland totdat de censuur door de directie van het CPB zou zijn opgeheven, daarna Colignatus (2005b) tot ontslag van de hoogleraren economie. Colignatus (2009b) actualiseert voor de huidige crisis. Colignatus (2009c) constateert tot zijn genoegen dat de export al 10% lager ligt, en Colignatus (2009d) adviseert tot een landelijke staking.

Conclusie

Er bestaat een onconventionele maar juiste aanpak voor de crisis die recht doet aan de generieke doelstellingen van het overheidsbeleid. Aan te bevelen is dat het scenario doorgerekend wordt zodat het een grotere rol kan spelen in de beleidsafweging.

Literatuur

Ankersmit, F. (2009), "Neoliberale sufferds", Trouw, Katern Letter & Geest, p70-71, 28 februari. Een ingekorte versie staat hier http://www.trouw.nl/opinie/letter-en-geest/article2041864.ece/Neoliberale_sufferds_.html

Bergeijk, P. van (2008), "Vasthouden of loslaten", ESB, jaargang 93, no 4550

Bergeijk, P. van (2009), "Daarom is economie nu leuk (en EZ soms ook een beetje)", <http://economie.blogspot.com/>, 17 februari 2009

Bovenberg L., en J.W. Oosterwijk (2008), "Naar een toekomst die werkt", ESB 4538, jaargang 93, 27 juni, p390-393

Bovenberg L., S. van Wijnbergen, B. Jacobs, A. Boot en W. Buiten (2009), "Niets doen is geen optie", Me Judice, jaargang 2, 24 februari 2009 <http://www.mejudice.nl/node/160>

Colignatus, Th. (1989), "Neoklassieke knelpunten voor de Nederlandse economie voor de ontwikkeling op de langere termijn", CPB interne notitie 89-III-20, 23 november, <http://www.dataweb.nl/~cool/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1989/11/23/index.html> (scan met OCR leesfouten)

Colignatus, Th. (1990), "After 20 years of mass unemployment: Why we might wish for a parliamentary inquiry", conference paper & CPB internal note 90-III-38, <http://www.dataweb.nl/~cool/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1990/12/18/index.html>

- Colignatus, Th. (1994), "Trias Politica & Centraal Planbureau", Samuel van Houten Genootschap, <http://www.dataweb.nl/~cool/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1994/11/30/TPenCPB.html>
- Colignatus, Th. (1996), "Differential impact of the minimum wage on exposed and sheltered sectors", ewp-get/9608001, <http://econwpa.wustl.edu/eprints/get/papers/9608/9608001.abs>, <http://www.dataweb.nl/~cool/Papers/ShelteredExposed/AGEshex.html>
- Colignatus, Th. (2004), "After 35 years of mass unemployment: An advice to boycott Holland", ewp-get/0405001, <http://econwpa.wustl.edu/eprints/get/papers/0405/0405001.abs>
- Colignatus, Th. (2005a), "Definition & Reality in the General Theory of Political Economy", Dutch University Press, <http://www.dataweb.nl/~cool/Papers/Drgtpe/Index.html>
- Colignatus, Th. (2005b), "Advies tot ontslag van alle hoogleraren economie", <http://www.dataweb.nl/~cool/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Artikelen/AdviesOntslagHooglerarenEconomie.pdf>, ook gepubliceerd in het Tijdschrift voor het Economisch Onderwijs, 2005, no 2, april, p108-112, http://www.vecon.nl/index.php?pagina=teo_2005_nr2
- Colignatus, Th. (2008), "A note on competing economic theories on the 2007-2008+ financial crisis: The case for (hidden) stagflation", <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/10831>
- Colignatus, Th. (2009a), "Consumer durables as investments that can help us out of the current economic crisis", <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/13382>
- Colignatus, Th. (2009b), "The current economic crisis: A solution that "lies buried and obscured in a mass of false theory"", <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/3087>
- Colignatus, Th. (2009c), "Boycot Nederland", <http://www.peterbreedveld.com/archives/00001775.html>
- Colignatus, Th. (2009d), "Advies tot een algemene staking", t.z.t. op de website
- Commissie Arbeidsparticipatie (2008), "Naar een toekomst die werkt", 16 juni, www.naarentoekomstdiewerkt.nl/
- CPB (2008), "Effecten van participatiebeleid", Nr 2008/20, 6 juni, bijlage 2 in Advies Commissie Arbeidsparticipatie (2008), ook <http://www.cpb.nl/nl/pub/cpbreeksen/notitie/16jun2008/>
- Douwes, D. en K. van Keken (2009), "Politiek dynamiek in lijstje-Gerritse", de Volkskrant 2 maart, p3
- FNV, CNV en MHP (2009), "Samen de crisis te lijf", <http://www.fnvbondgenoten.nl/content/downloads/brochures/1216938>
- Klok, P. (2009), "Wellink liet de teugels vieren", de Volkskrant, Katern Economie p13, 28 februari. Deze 4 maart staat er blijkbaar nog steeds geen versie op <http://www.volkskrant.nl/economie/>
- Krugman, P. (2003), "Lumps of Labor, New York Times 7 oktober
- Theeuwes, J. (2008), "Commissie Bakker biedt logische oplossingen", ESB 4538, jaargang 93, 27 juni, p394-396